

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Ympäristöministeriö
kirjaamo.ym@ymparisto.fi

Lausunto
2.9.2021

VN/12128/2019

1/2

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LUONNONSUOJELULAIKSI JA ERÄIDEN SIIHEN LIITTYVIEN LAKIEN MUUTTAMISESTA

Ympäristöministeriö pyytää 6.9.2021 mennessä työ- ja elinkeinoministeriöltä (TEM) lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi luonnonsuojelulaksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Nykyistä luonnonsuojelulakia ajantasaistetaan ja sen vaikuttavuutta parannetaan. Muutoksia on valmisteltu ympäristöministeriön projektiryhmässä ja lausuntokierroksen jälkeen se jättää lopullisen esityksensä. TEM antaa lausunnon Vahvan kautta.

Uuden luonnonsuojelulain tavoitteena on suojelua edistämällä pysäyttää luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman tavoitteen mukaisesti. Hallitusohjelman mukaan luonnonsuojelulakia uudistetaan arviointien perusteella. Uusina keinoina lakiin tulisi mm. laajemmat luontotyyppien suojelukeinot, vahvempi luontotiedon hallinta, ilmastonmuutoksen tunnistaminen osana monimuotoisuuden turvaamista ja porrastetusti voimaan tulevat ekologisen kompensaation säännökset.

TEM toteaa nykyisen luonnonsuojelulain olevan monelta osin vanhentunut ja pitää sen uudistamista perusteltuna. Ilmastonmuutoksen rinnalle on yhä vahvemmin noussut luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttäminen. Lisäksi TEM toteaa, että parhaillaan käynnissä olevalla kaivoslain uudistuksella on kytkeviä myös luonnonsuojelulain uudistukseen.

Luonnonsuojelulain uudistuksen yhteydessä Metsähallitukselta poistuisi toimivalta myöntää luonnonsuojelualueelle lupia elinkeinonharjoittamisena pidettävään malminetsintään. Metsähallitus voisi kuitenkin myöntää luvan valtion luonnonsuojelualueelle tieteelliselle ja kartoittavalle geologiselle tutkimukselle. Tällainen tieto lisää luonnonsuojelualan luonnontieteellistä tietoa ja voi olla tarpeen myös suojelualan hoidon näkökulmasta. TEM muistuttaa, että suojeluarvoihin vaikuttavat alueella tehtävät toimenpiteet, ja näitä voidaan luvan määräyksillä kieltää tai rajoittaa, jotta alueen suojeluarvot eivät vaarantuisi. Sillä, mikä taho toimenpiteitä suorittaa, ei ole vaikutusta suojeluarvoihin. Malminetsintä on luonnontieteellistä tutkimustoimintaa, jota tehdään kaupallisen toimijan toimesta. Toimenpiteet, joilla kallioperää tutkitaan, ovat samoja niin tieteellisessä tutkimuksessa kuin kaupallisesti rahoitetussa tutkimuksessa, jossa toimijan perimmäisenä tavoitteena on kaivostoiminta. Kaivostoiminta ja sen soveltuvuus alueelle tarkastellaan omassa, erillisessä lupaprosessissa.

Yhtenä luonnonsuojelulain uudistamisen tavoitteena on edistää ekologista kompensatiota. Tällöin luonnonarvoille taloudellisesta toiminnasta aiheutuva heikennys olisi hyvitetty toisaalla. Tämä todennettaisiin viranomaisvarmennuksella. Vapaaehtoinen kompensatio tulisi voimaan luonnonsuojelulain voimaantulon yhteydessä ja velvoittava kompensatio myöhemmin. Kompensatiota koskevat ehdotukset on valmisteltu erillisessä projektiryhmässä, jossa TEM ei ole edustettuna.

Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole huomautettavaa vapaaehtoiseen kompensatioon, jossa yksityinen maanomistaja, yritys, kunta tai valtion liikelaitos voisi niin halutessaan hyvittää vapaaehtoisesti taloudellisesta toiminnastaan johtuvia heikennyksiä suojelluille luonnonarvoille. Velvoite ekologiseen kompensatioon koskisi tilannetta, jossa viranomaisen päätöksellä luonnonsuojelulla suojelluista luonnonarvoista luovuttaisiin osittain tai kokonaan. Tällöin alueen rauhoitus estää yleisen edun kannalta erittäin tärkeän hankkeen tai suunnitelman toteutumisen. Ekologinen kompensatio voisi mahdollistaa esimerkiksi uusien kaivosten perustamisen. TEMin mukaan aihe vaatii vielä jatkovalmistelua.

Uudistuksessa on pyritty nostamaan esille suojelutoiminnan taloudellisia hyötyjä sekä luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun taloudellisia vaikutuksia, esimerkkinä uudet säännökset alueellisista luonnon monimuotoisuuden toimenpanosuunnitelmista ja lajien elinympäristöjen vapaaehtoisista hoito- ja kunnostustoimista. Myös kansallispuistoissa on huomioitu matkailun tarpeet esimerkiksi palveluihin tarvittavassa infrassa. Kestävän luontomatkailun (ml. erämatkailu) kehittäminen sekä kansallispuistojen ja retkeilyalueiden hyödyntäminen ovat keskeisessä asemassa matkailukysynnän kasvattamisessa.

TEM toteaa kestävässä luontomatkailussa olevan paljon kehittämismahdollisuuksia. Suomen matkailun kehittyminen ja kasvu perustuvat suurelta osin erityisiin luonnonolosuhteisiin ja niiden ympärille rakennettavaan liiketoimintaan. Luonnon monimuotoisuuden suojelu varmistaa ainutlaatuisen luonnonympäristön säilymistä, joka on erityisesti luontomatkailun kehittämiselle keskeistä. Matkailun kestävyuden parantaminen on alan tulevaisuuden ja yhteiskunnallisen hyväksyttävyyden kannalta avainasia.

Lopuksi TEM tuo esille, että kestävä matkailukehitys voisi myös edistää lain yleisempää tavoitetta luontokasvatuksen ja ympäristötietoisuuden edistämisestä luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi.

Sampsa Nissinen
teollisuusneuvos

Mika Honkanen
neuvotteleva virkamies